

Juryrapport

Penselen en

Vlag en Wimpels

2018

Juryrapport Penselen 2018

De Penseeljury 2018, bestaande uit:

Marlies Visser (voorzitter), Irma de Bruijne, Jaap Friso, Jessica Jongkind en Judith Hessels,

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met het Gouden Penseel, een Zilveren Penseel of een Vlag en Wimpel. De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Gouden Penseel

Categorie Informatief:

Fabeldieren

Ludwig Volbeda

Uitgeverij Lannoo

Zilveren Penselen

Categorie tot drie jaar:

Heb jij misschien Olifant gezien?

David Barrow

Uitgeverij Gottmer

Pippeloentje

Fleur van der Weel

Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij

Categorie drie tot zes jaar:

Dit is voor jou

Sanne te Loo

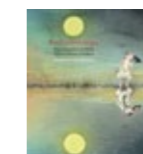
Uitgeverij Lemniscaat

Konijntango

Ingrid & Dieter Schubert

Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Categorie zes tot twaalf jaar:

En toen, Sheherazade, en toen?

Annemarie van Haeringen

Uitgeverij Leopold

Tori

Brian Elstak

Das Mag Uitgevers

Categorie Informatief:

De wolven van Currumpaw

William Grill

Fontaine Uitgevers

Vlag en Wimpels

Categorie tot drie jaar:

Driehoek

Mac Barnett

Uitgeverij Gottmer

Van wie is die staart?

Martijn van der Linden

Uitgeverij Gottmer

Categorie drie tot zes jaar:

Dino's bestaan niet

Mark Janssen

Uitgeverij Lemniscaat

Kleine nachtverhalen

Kitty Crowther

Uitgeverij De Eenhoorn

Voor Papa

Marije Tolman

Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Categorie zes tot twaalf jaar:

Anne, het paard en de rivier

Enzo Pèrès-Labourdette

Uitgeverij Leopold

De Vos en de Ster

Coralie Bickford-Smith

Uitgeverij Christoffor

Kleine Broer

Øyvind Torseter

Uitgeverij De Harmonie

Categorie Informatief:

Binnestebinnen

Arie van 't Riet

Uitgeverij Gottmer

En toen De stijl

Joost Swarte

Uitgeverij Leopold

Het Wonderlijke Insectenboek

Medy Oberendorff

Uitgeverij Lannoo

Inleiding

Allereerst wil de Penseeljury opmerken heel blij te zijn met de aanpassing van het reglement en Stichting CPNB daarvoor hartelijk dank zeggen. Het is in de ogen van de jury een terechte beslissing om de Penselen zo goed als gelijk te trekken met de Griffels. Het is een vorm van waardering die illustratoren van kinderboeken meer dan recht doet. Illustraties zijn van ongekend belang in het gros van de kinderboeken, zeker voor de jongste kinderen. Door tekeningen raken ze vertrouwd met boeken en het is peuters eigen om heel vaak hetzelfde boek te willen lezen. "Nog een keer, nog een keer." Dat lees- en kijkplezier van de allerkleinsten is hopelijk een basis voor de liefde voor het boek op latere leeftijd. Uit de laatste rapporten over leesbevordering doemt namelijk een somber beeld op, met name waar het gaat om leesplezier. Het leesplezier van Nederlandse kinderen neemt drastisch af en dat is eigenlijk onbegrijpelijk voor wie in ogenschouw neemt hoeveel mooie kinderboeken er in ons land verschijnen. Boeken waarvan je zegt: "Nog een keer, nog een keer."

De Penseeljury mocht dit keer ruim 130 ingestuurde boeken beoordelen en maar liefst 20 prijzen uitdelen in vier verschillende categorieën. Dat is gelukt: acht Penselen en elf Vlag en Wimpels. "Hé, dat zijn er maar 19!" Dat is juist. De jury kent in de categorie peuterboeken, voor nul tot en met drie jaar, een Vlag en Wimpel minder toe. Dit omdat het aantal ingezonden peuterboeken minimaal was en we een signaal willen afgeven: veronachtzaam deze leeftijdscategorie niet. Voor peuters mogen er meer spannende en origineel geïllustreerde boeken worden gemaakt.

Voor de rest heeft de Penseeljury niks te klagen en in de andere categorieën gaan we dan ook voor de volle glorie. Dat zijn naast de peuterboeken: de kleuterboeken voor drie tot en met zes jaar, de kinderboeken voor zes tot en met twaalf jaar en de informatieve boeken. Acht Penselen en elf Vlag en Wimpels; wat een weelde!

De jury is onder de indruk van het niveau van de inzendingen. Boeken lijken steeds beter te worden verzorgd en met liefde en aandacht te worden gemaakt. Dat is vaak al te zien aan de details, aan het omslag en de schutbladen bijvoorbeeld. Maar

ook aan het kleurgebruik, waarvoor vaak meerdere drukgangen nodig zijn. Dat kost geld en het zijn de uitgevers die daarvoor de complimenten in ontvangst mogen nemen. Wie durft te investeren, mag trots zijn op het resultaat.

Het Nederlandse prentenboek mag worden gezien. De jury heeft zes Nederlandse en twee buitenlandse inzendingen voor een Zilveren Penseel voorgedragen. Alle acht Zilveren Penselen gaan naar verschillende uitgeverijen. Dat is toeval maar het geeft wel aan hoe er in de breedte kwalitatief goede boeken worden uitgegeven.

De informatieve boeken verdienen een bijzondere vermelding. Een zeer sterke categorie: uiteenlopende onderwerpen werden op een aantrekkelijke manier gepresenteerd, in een verscheidenheid aan stijlen. Er is meer lef, durf en originaliteit te zien en dat heeft de jury dan ook meegenomen in de beoordeling. Over het algemeen lijken de illustraties minder braaf. Alle lof voor makers die, vaak letterlijk, buiten de lijntjes durven te kleuren, nieuwe vormen uitproberen en experimenteren met andere manieren van illustreren. Illustratie leeft! Er is een grote aanwas aan nieuwe illustratoren. Ook op de kunstacademies groeit het aantal studenten dat voor de richting illustratie kiest gestaag.

Bijzonder ingenomen is de jury met het relatief grote aantal inzendingen van jonge illustratoren. Zij ontwikkelden met veel enthousiasme hun eigen stijl en zochten hun publiek online. Zij presenteerden en verkochten hun werk in gelimiteerde oplages en krijgen nu ook de kans om in prentenboeken hun werk te tonen en verder uit te bouwen. Een mooie mix van oud en nieuw.

Het over het algemeen hoge niveau maakte het werk van de jury niet gemakkelijk. Daarentegen was het een genoegen om kennis te nemen van al die boeken waarin niet alleen heel veel creativiteit van de makers is geïnvesteerd, maar waarin ook de creativiteit en de verbeelding van de lezers wordt gestimuleerd. Het tekenplezier spat van het papier.

De Penseeljury 2018

Gouden Penseel

Categorie Informatief

Fabeldieren

Illustrator: Ludwig Volbeda

Auteur: Floortje Zwigman

Uitgeverij: Uitgeverij Lannoo

Dit boek nam direct al een bijzondere plek in op de jurytafel. Het grote formaat met de grote kop op de voorzijde maakt meteen nieuwsgierig. Over draken, eenhoorns, griffioenen en nog veel meer. Laat maar zien dan! De landkaart voor in het

boek zet de toon. Zoals gezegd was de informatieve categorie heel sterk dit jaar en dit boek laat heel overtuigend zien dat dit genre heel verhalend en meeslepend kan zijn. Het is een encyclopedie van fabeldieren en de keuze om fictie-auteur Floortje Zwigman en tekenaar Ludwig Volbeda samen te laten werken is een heel goede geweest. Ludwig weet van ieder dier een geloofwaardig wezen te maken.

De ongelofelijke detaillering is nooit te veel. In veel monsters zitten weer even zoveel kleine monsters en wezentjes verstopt. Alleen al op de coverdraak telden we 14 andere wezens. Als je goed kijkt is zelfs president Trump tussen de trollen terecht gekomen. Ook de paginagrote illustraties hebben een kracht en diepte in kleur die je zelden ziet. De subtiele aardetinten krijgen een accent in helder wit. Of het nu de dondervogel of de trolkat is, je gelooft meteen dat ze er zo uitzien. Het illustratiegenre van de fantasy krijgt door de verbeeldingskracht van Volbeda een heel nieuwe dimensie. De zorgvuldigheid van de sjablonen, patronen en kaders zijn de kers op de taart in dit in alle opzichten geweldige en grootse boek.

Be@d
met het
Gouden
Penseel
2018

Zilveren Penseel

Categorie tot drie jaar

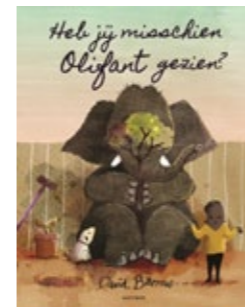
Heb jij misschien Olifant gezien?

Illustrator en auteur: David Barrow

Uitgeverij: Uitgeverij Gottmer

Oorspronkelijke titel: *Have You Seen Elephant?*

Vertaling: J.H. Gevers

Een origineel en geestig boek dat erom roept luid en duidelijk te worden voorgelezen. De olifant in de kamer is op een heel geloofwaardige manier verstopt in grappige situaties. Een eenvoudig gegeven is hier humoristisch

uitgewerkt. De olifant staat achter de schemerlamp en verbergt zich onder een laken. Het jongetje ziet hem niet en dat leidt tot hilarische taferelen. Hij blijft maar zoeken en heeft niks in de gaten terwijl iedere lezer zal schreeuwen: "Kijk dan, kijk dan goed!" Het spreekt ongetwijfeld tot de verbeelding van peuters en kleuters die dol zijn op verstopspelletjes en nog

bezig zijn te ontdekken wat het betekent om wel en niet gezien te worden. Het is in dit boek grappig, subtiel en vriendelijk uitgewerkt en het slot is verrassend en origineel.

David Barrow maakt sfeervolle afbeeldingen door een geraffineerd gebruik van licht en donker waarbij schaduwen een grote rol spelen. Hij speelt daarbij op een ingenieuze manier met de (on)zichtbaarheid van de olifant en maakt daarbij optimaal gebruik van wat je met illustreren kan doen. Het is een vol en zwierig boek waarbij de focus toch scherp blijft. De tekeningen zijn zelfs zo sterk dat de tekst weggelaten zou kunnen worden. De schutbladen zijn fantastisch en vormen een mooie voorbereiding op de situaties die worden geschetst in het boek.

Be@d
met een
Zilveren
Penseel
2018

Zilveren Penseel

Categorie tot drie jaar

Pippeloentje

Illustrator: Fleur van der Weel

Auteur: Annie M.G. Schmidt

Uitgeverij: Em. Querido's Kinderboeken Uitgeverij

Beertje Pippeloentje is een echte Annie M.G. Schmidt-klassieker; een bekend verhaal met beelden die bij velen in het geheugen staan gegrift. Dus ga er maar aan staan om daar een nieuwe versie

van te maken. Fleur van der Weel is daar zeer goed in geslaagd met een zeer aantrekkelijke en zeer verzorgde uitgave. Wie moderne fratsen of een 21e eeuwse versie verwacht, komt bedrogen uit. Het is old school *Pippeloentje* en toch een volstrekt nieuw boek. In de aandoenlijke illustraties wordt een veilig gevoel overgebracht door kleur, textuur en ritme in het beeld. De herhaling van de beeldelementen – de jury is gaan houden van het rode mutsje van Pippeloentje – geeft de

nodige rust. Het is een slimme vondst om pas laat te beginnen met de tekst; niet eerder dan na 12 pagina's lezen we het eerste vers van Annie. Daarvoor vertelt het verhaal zichzelf middels de tekeningen waarin we vertrouwd raken met Pippeloentje. Op de bladzijden met meerdere tekeningen op één pagina komt hij letterlijk tot leven. Hij wordt geboren en gebakerd, gewiegd, gevoed en verschoond en dat is allemaal in een sfeer van intense vrede en liefde. Het is gedurfd om voor een bijna behoudende en enigszins ouderwets aandoende stijl te kiezen die heel consequent wordt gehanteerd, en daarmee meteen vertrouwd aanvoelt. Vertrouwd is misschien wel het kernwoord: het voelt alsof dit boek er altijd al is geweest. *Beertje Pippeloentje* komt opnieuw tot leven, weer in een andere gedaante, en hij mag er zijn. Dat is de verdienste van Van der Weel.

Beeld
met een
Zilveren
Penseel
2018

Zilveren Penseel

Categorie drie tot zes jaar

Dit is voor jou

Illustrator en auteur: Sanne te Loo

Uitgeverij: Uitgeverij Lemniscaat

Veel inzendingen gingen dit jaar over creativiteit. De jury zag in *Dit is voor jou* een ode aan de fantasie en de verbeelding: leren tekenen en vooral ook leren kijken. In rijke, soms melancholische, prenten worden nieuwe werelden geschapen. De

wereld van de verbeelding is een oase in de stad. Een jongetje zit met krijt op straat te tekenen omdat het papier te klein is, maar de mensen lopen gewoon over zijn tekeningen heen. Hij zoekt de ruimte en komt uiteindelijk uit bij een kunstenaar in een oude

villa. Als het maar even kan, is hij daar. Een symbool van de continuïteit in de kunstgeschiedenis, van de overdracht van oud naar jong. Er ontstaat een open venster naar een wereld die je zelf door tekenen en schilderen kunt creëren en terughalen. Tekenen als remedie tegen de vergankelijkheid. Vooral het binnenwerk heeft, met al zijn details, die kracht. Er zit wel enige ruimte tussen de sfeer van het omslag en het binnenwerk, maar het geheel staat als een huis. Te Loo varieert met sobere kleurstellingen tegenover uitbundigheid met frisse en felle kleuren. Je krijgt zin om zelf te gaan tekenen en schilderen en laten we eerlijk zijn: een ode aan de kracht van illustreren, dat kan niet anders dan een Zilveren Penseel krijgen.

Beeld
met een
Zilveren
Penseel
2018

Zilveren Penseel

Categorie drie tot zes jaar

Konijntango

Illustratoren: Ingrid & Dieter Schubert

Auteur: Daan Remmerts de Vries

Uitgeverij: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

De jury had niet eerder een boek in handen dat je minstens drie keer moet omkeren om alle details te zien. *Konijntango* is een krachtige, zinsbegoochelende leeservaring zonder woorden. Het beeld

draagt het verhaal. Een prentenboek pur sang. Het is een spiegeling, maar eigenlijk ook weer niet. Het heftige van de tango, het aantrekken en afstoten en de gepassioneerde bewegingen, maakt dit boek tot een feest voor ouder en kind. Waarbij iedereen zelf het verhaal kan verzinnen. Een zwierige dans van twee geliefden die elkaar bereiken maar er af

en toe ook even naast zitten. Wat willen ze elkaar graag zien, wat doen ze een moeite om tot elkaar te komen. Op heel veel niveaus zijn we getuige van dit schouwspel van toenadering en ontmoeting. En dan bekijk je het nog een keer en maak je het opnieuw mee en ontdek je weer andere dingen. Lief, vrolijk, grappig, ontroerend, gek, teder – noem maar op. Iedere keer opnieuw is *Konijntango* een ervaring. Dit tegelijkertijd verrassende, enigszins verwarrende en schattige verhaal komt door de gloedvolle illustraties sprankelend tot leven. Het is ingekaderd en tegelijkertijd onstuimig. Het laat zien hoe een geïllustreerd werk zowel binnen als buiten de lijntjes tot volle wasdom kan komen. Elk jurylid dook erop en was even stil.

Beeld met een Zilveren Penseel 2018

Zilveren Penseel

Categorie zes tot twaalf jaar

En toen, Sheherazade, en toen?

Illustrator: Annemarie van Haeringen

Auteur: Imme Dros

Uitgeverij: Uitgeverij Leopold

Alles wat zo bijzonder is aan het werk van Annemarie van Haeringen komt samen in *En toen, Sheherazade, en toen?* Het voelt aan als een catalogus van haar werk, samengebracht in een kleurrijke en aansprekende band. Imme

Dros nam de beroemde verhalen nog eens onder de loep en dat resulteert in een gedragen samenwerking. Tekst en illustratie vullen elkaar voortdurend aan en zo ontstaat een interessante symbiose. Van Haeringen jongleert met haar perspectieven. Soms zit je met je neus op de voorstelling en kun je je verliezen in de bijzondere detaillering. Op andere momenten creëert ze afstand door het gebruik van grote kleurvlakken en bijna

Werkman-achtige vormen. Ze weet gemene aapjes liefdevol weer te geven en de pas geboren Roc-vogel kan op deze manier alleen maar door Van Haeringen zijn gemaakt. Ze werkt in uiteenlopende stijlen maar weet altijd trefzeker de tekst een extra dimensie te geven. Hier gebeurt nooit iets zonder reden, er is over nagedacht en gedelibereerd. Daardoor is de lezer steeds weer nieuwsgierig naar de volgende illustratie en de verwachting wordt telkens opnieuw waargemaakt. Iedere illustratie is een verhaal op zich en geeft de geschreven tekst nog meer lading. Van Haeringen illustreert op een constant hoog niveau dat steeds opnieuw uitnodigt tot lezen en voorlezen, en zeker ook tot kijken. Dit boek mag dan een catalogus van het werk van Van Haeringen lijken, de jury spreekt de wens uit dat het nog lang geen definitief overzicht is.

Beeld met een Zilveren Penseel 2018

Zilveren Penseel

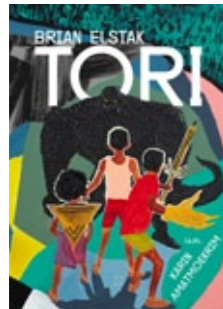
Categorie zes tot twaalf jaar

Tori

Illustrator: Brian Elstak

Auteurs: Brian Elstak en Karin Amatmoekrim

Uitgeverij: Das Mag Uitgevers

Dit is niet de eerste keer dat een vader een boek schrijft voor zijn eigen kinderen. Het bijzondere van dit boek is echter dat het zich op allerlei manieren onderscheidt van wat mainstream is. Een boek als dit kenden we nog niet, het trekt ons in een andere wereld. Brian

Elstak is beeldend kunstenaar en hij incorporeert ook de games in zijn prentenboek. Eigentijds is in die zin een understament. Het geheel is een ode aan de kunst en de verbeelding, waarin een zwaard een potlood wordt en een krachtig wapen. Drie kinderen met een reuzenschildpad als vader. Een verhaal over

het vertellen van verhalen dat zich ontwikkelt tot een stoer en dwaas avontuur dat van de pagina's afspat. Over jaloezie, broederschap en geloof in eigen kunnen. De uitvoering, de papierkeuze, de bijna dagboekachtige aantekeningen, de vlakverdeling en de typografie stralen stoerheid uit. Rauwer dan dit krijgt de Penseeljury het niet vaak voorgeschoteld. Dan weer duister, angstaanjagend en bedreigend, met draken en monsters. Dan weer die energieke broers die vol overgave de strijd aangaan. Het bekoort, door de oorspronkelijkheid en gedurfdheid. Elstak is niet de man van terughoudendheid en gestileerdheid maar laat zijn penselen en potloden het werk doen, alsof hij tegen ze zegt: "Ga je gang." Het levert een krachtig en bijzonder boek op.

Beeld met een Zilveren Penseel 2018

Zilveren Penseel

Categorie Informatief

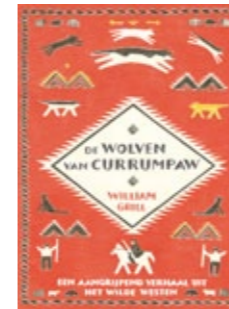
De wolven van Currumpaw

Illustrator en auteur: William Grill

Uitgeverij: Fontaine Uitgevers

Oorspronkelijke titel: *The Wolves of Currumpaw*

Vertaling: Annelies Verhulst

William Grill heeft in potlood een overtuigend verhaal verteld. Trefzeker neemt hij je mee naar het jaar 1893 op wolvenjacht over de weidse vlakte van de prairie. Je reist mee met de wolvenjager, natuurkenner en tekenaar Ernest Thompson. Hij raakte geïnteresseerd in de jacht omdat hij daarbij de dieren levensecht kon tekenen. Hij gaat op jacht naar Lobo, de enige wolf die alle jagers te slim af is en niet te vangen is. Hij wordt ook wel de koning van Currumpaw genoemd. Grill tekent de weidse vlakten maar zoomt ook in op de details van het verhaal, in een schetsmatige en heldere stijl. Het verhaal ontroert: de jager vangt de wolf maar schaamt zich

als deze sterft. De jager komt tot inkeer en ziet in dat wilde dieren in een land een kostbare erfenis zijn die bescherming nodig hebben. Het is meeslepend gebracht maar blijft ook informatief en heeft zelfs een getekende woordenlijst achterin. Het omslag is prachtig en sluit perfect aan bij het binnenwerk. De jury is verrukt van de manier waarop het potlood hier wordt gehanteerd, dat zou veel vaker mogen gebeuren. In een krasserige, kleurrijke stijl die sober en doeltreffend genoemd kan worden. Niet vaak wordt non-fictie op zo'n meeslepende manier in beeld gebracht. Het verhaal leest als een spannende strip en onderwijl wordt de lezer geïnformeerd over een geschiedenis waar hij nog veel meer over wil weten. De wolf is terug, in Nederland maar ook in het prentenboek. En hoe!

Beeld met een Zilveren Penseel 2018

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie tot drie jaar

Driehoek

Illustrator: Mac Barnett

Auteur: Jon Klassen

Oorspronkelijke titel: *Triangle*

Uitgeverij: Uitgeverij Gottmer

Vertaling: J.H. Gevers

Dit duo lijkt niet anders dan goede boeken te kunnen maken, waarin telkens iets verrassends met vormen en vormgeving gebeurt. Ze vallen daarbij regelmatig in de prijzen

en we kunnen ook dit keer niet om Barnett heen. Ook in dit boek wordt met eenvoudige vormen een simpel en geestig spel gespeeld. Vanaf de cover staart een driehoek op pootjes ons met zijn oogjes aan. Hij is direct een personage, niet de enige, en hij gaat een geintje uithalen met zijn vriend Vierkant. Meer basic kan eigenlijk niet en die soberheid wordt consequent volgehouden. Door het beperkte kleurenpalet winnen de vormen aan kracht. Er wordt mooi afgewisseld

met tintverloop en schakeringen. Bergen worden vormen en vormen worden bergen, met daarbij een enkel blaadje dat het schilderachtige landschap versterkt. Door de kleine grappige toevoegingen en schijnbaar simpele aanpassingen in de basisvorm van de personages, krijgen ze genoeg karakter om de grappige twist over te brengen. Mooi hoe de stand van de oogjes zo ontzettend veel kan zeggen: boosheid, verbazing en achterdocht. Door ze twee millimeter naar rechts te schuiven, verandert de gezichtsuitdrukking totaal. Vierkant zet Driehoek zijn flauwe grap op een geestige manier betaald en daar wordt de lezer op een slimme manier bij betrokken.

“Terug naar de basis”, zou de ondertitel van dit boek kunnen zijn. Dat credo heeft Barnett samen met zijn kompaan tot kunst verheven.

MET
vlag EN
wimpel
2018

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie tot drie jaar

Van wie is die staart?

Illustrator: Martijn van der Linden

Auteur: Joukje Akveld

Uitgeverij: Uitgeverij Gottmer

Het idee achter deze serie is van een verbluffende eenvoud en werkt in ieder deeltje opnieuw, waarbij de illustrator veel ruimte heeft voor de eigen invulling. Een kijk- en kiesboek, dat kan al snel voorspelbaar zijn maar dat is het tot nu toe geenszins. De serie waarvan dit boek deel uitmaakt is een mooi podium en de Penseeljury is benieuwd welke gevestigde namen, en hopelijk ook jonge talenten, hieraan in de toekomst hun bijdrage gaan leveren. Martijn van der Linden maakt van de beeldvullende illustraties

sterke, bijna surrealistische, prenten. Het beeld is daardoor zeker niet ondergeschikt aan het concept. De illustrator gaat zijn eigen gang en daagt uit om extra goed te kijken en te kiezen. Achter iedere staart zit een bijzonder verhaal waarbij vooral de reislust van de dieren opvalt. De dolfijn is met zijn bagage onderweg en wie heeft de krokodil allemaal op zijn rug? Het beeld van het ijdele stokstaartje dat een selfie maakt, is ijzersterk. Hoe grappig is het om er ook een mens tussen te zetten? Een meisje met een staartje inderdaad. De dieren kijken haar aan met een blik van: “Dat is knap bedacht.” De jury is het daar mee eens. Van der Linden toont zijn originaliteit en fantasie in de overtreffende trap. Hoe iets kleins groot kan zijn.

MET
vlag EN
wimpel
2018

Dino's bestaan niet

Illustrator en auteur: Mark Janssen

Uitgeverij: Uitgeverij Lemniscaat

Dino's bestaan niet is een heel eigen verbeelding van het inmiddels zeer uitgebreide dino-universum dat is ontstaan in de loop der jaren. Het sfeervolle, panoramische beeld wordt versterkt door de uitvouwpagina's in het boek. De uitklappers hadden iets korter gemogen, om na het terugvouwen het boek niet te kreuken. Het is wel een mooie vondst om op deze manier de personages te volgen in het onmetelijke landschap: kleurrijk, donker en duister. Het gegeven, dat Janssen in andere albums ook uitwerkt, blijft geweldig. Kinderen die niet zien

wat de lezer allang doorheeft. Je wilt de jongetjes op de pagina's waarschuwen voor het gevaar dat zo overduidelijk is, en dat wij wel waarnemen maar waar zij argeloos middenin verkeren. "Kijk nou uit, pas op." Het is een boek om tegen te praten en waarbij we niet worden afgeleid door tekst. Het werkt fantastisch; je loopt echt met ze mee en voelt mee met hun naïviteit. De donkere prenten zijn zeer knap opgezet; zoekplaten met veel natuur en vormen waarvan het niet altijd duidelijk is wat wel en niet tot de dinosaurussen behoort. De dino is razend populair bij kinderen maar een boek als dit was er nog niet: Mark Janssen heeft het dinogenre naar een hoger plan getild.

Kleine nachtverhalen

Illustrator en auteur: Kitty Crowther

Uitgeverij: Uitgeverij De Eenhoorn

Oorspronkelijke titel: *Sagor om natten*

Vertaling: Siska Goeminne

Kitty Crowther kreeg van haar nichtje de opdracht nachtverhalen te maken. Een mooie opdracht waar ze geheel in is geslaagd. Het is een vriendelijke en toegankelijke raamvertelling in drie delen. Het maanlicht is een fluorroze schijnsel dat op geraffineerde manier wordt toegepast. Het beeldritme en de potloodtextuur werken heel krachtig. Crowther is natuurlijk de koningin van het potlood en laat ook hier weer zien hoeveel kanten ze ermee uit kan. Het bijzondere kleurgebruik geeft een extra dimensie aan het beeld. Roze is de voornaamste

steunkleur en dat is gedurfd: het geeft meteen een vrolijke sfeer aan het boek. Het werk van Crowther kenmerkt zich door een sterk eigen beeldtaal en een zekere compromisloosheid. De illustrator lijkt niet bezig te zijn de lezer en kijker te behagen maar wil haar interpretatie van het verhaal overbrengen. Dat is krachtig maar soms ook weerbarstig. Ze schuwt de naargeestigheid niet. In dit boek wint de toegankelijkheid het en schetst ze een fantasievolle wereld vol kleur en vormen. Allemaal met dat potlood en daar neemt de jury de pet voor af. De fraaie illustraties nemen je mee in de verhalen en laten je daarna weer veilig achter bij de voorlezende moederbeer. De slotprenten zijn vertederend en helemaal af. Met deze verhalen wil je niet al te snel in slaap vallen.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie drie tot zes jaar

Voor Papa

Illustrator: Marije Tolman

Auteur: Daan Remmerts de Vries

Uitgeverij: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

De prenten in *Voor Papa* verbeelden de fantasieën van een meisje over wat haar vader doet tijdens zijn afwezigheid, terwijl zij op school zit. Hij is ontzettend belangrijk en reist de hele wereld over. Eigenlijk is hij in zijn eentje zo'n beetje

verantwoordelijk voor de gehele wereldvrede. De illustraties van haar verbeelding hebben een autonoom karakter maar vormen toch een eenheid. Iedere prent vertelt een verhaal op zich. De subtiele herhaling van beeldelementen in combinatie met de afwisseling van kleuren geeft ook de dieren in het verhaal een heel eigen

context. De conventionele plaatsing van beeld en tekst werkt hier geheel overtuigend en houdt de boel in evenwicht. Tolman plaatst haar figuren vaak op de meest onlogische plekken op een prent maar toch voelt het aan alsof het niet anders kan. Er gebeurt veel en je komt soms ogen te kort. Ineens is er een gorilla, ook nog snel even door papa in de boeien gelegd, en dan komt de vader alweer aangevlogen aan een paraplu. Het is een achtbaan van fantasievolle verrassingen waardoor de lezer regelmatig moet schakelen. Wat is hier nou weer aan de hand en waar zijn we precies? Maar Tolman houdt het keurig bij elkaar en brengt het terug naar het verhaal over een meisje dat haar vader als held ziet. En daar is in dit geval niks overdrevens aan.

MET
vlag EN
wimpel
2018

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie zes tot twaalf jaar

Anne, het paard en de rivier

Illustrator: Enzo Pérès-Labourdette

Auteur: Wouter Klootwijk

Uitgeverij: Uitgeverij Leopold

Wouter Klootwijk schreef een rustig en eenvoudig verhaal over het meisje Anne dat een paard moet bezorgen bij haar oom. Het jonge talent Enzo Pérès-Labourdette illustreerde het verhaal met veel schwung en dynamiek. De illustraties zijn overwegend in tinten

rood gehouden. Ze zijn lieflijk en doen soms wat nostalgisch en bijna Oost-Europees aan. Bijzonder dus, een nieuwe illustratiestem aan het firmament met een heel duidelijke eigen handtekening. Hier willen we meer van zien in de toekomst. Het maakt nieuwsgierig.

Het meisje en haar paard zijn herkenbaar en licht neergezet. De bijna sjabloonachtige illustraties werken goed bij de tekst en de speelsheid is verfrissend. We zien het meisje bij een ijscokar in een prent waarop van alles gebeurt. De focus ligt bij het meisje dat een ijsje krijgt overhandigd van de getatoeëerde ijscoman. Daarnaast gaan de ijsjes hun eigen gang en vliegen uit zichzelf in het rond. Het meisje trekt weer verder met haar paard en door de stijlvastheid reis je gemakkelijk met haar mee. Hier zijn de tekeningen een grote meerwaarde voor het verhaal. De jury vindt het fijn dat leesboeken ook op deze manier worden geïllustreerd; in een zorgvuldige vormgeving. Dat gebeurt te weinig. Daarom is deze aanmoediging volledig op zijn plek.

MET
vlag EN
wimpel
2018

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie zes tot twaalf jaar

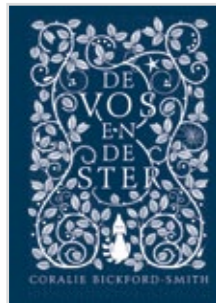
De Vos en de Ster

Illustrator en auteur: Coralie Bickford-Smith

Uitgeverij: Uitgeverij Christofoor

Oorspronkelijke titel: *The Fox and the Star*

Vertaling: Jan Rot

Sommige boeken zijn even wennen maar ontvouwen zich na een paar keer kijken en dan gebeurt er iets magisch. Dat is het geval bij *De Vos en de Ster*. Een ouderwetse allegorie waarin thema's als verlies, eenzaamheid en dood zijn

verbeeld in de lotgevallen van een vos die wordt geleid door een ster. Het klinkt abstract maar het wordt toch heel concreet en overtuigend in de uitwerking.

Het boek is opgebouwd uit patronen en heeft een sterk ritme in beeld en tekst zonder het verhaal uit het oog te verliezen. Een strenge,

bijna schematische, benadering versterkt de zeggingskracht van de afzonderlijke prenten. De vos draagt het verhaal en is een spannend en sterk element om kinderen anders te laten kijken. Want anders kijken doe je naar dit boek, dat kan niet anders. Het zijn geen plaatjes maar gedisciplineerde prenten die zich onderscheiden in regelmaat en vormgeving. De op het eerste gezicht strenge bladspiegel breekt bij nadere beschouwing open. De schutbladen zijn ook nog eens juweeltjes. Anders dan anders is niet altijd een aanbeveling maar in dit geval werd de jury meegenomen. Door de vos die geheel is opgebouwd uit streepjes en wordt omringd door varens. Zo knap en mooi, dit boek is een goed geheim gehouden pareltje.

MET
vlag EN
wimpel
2018

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie zes tot twaalf jaar

Kleine Broer

Illustrator en auteur: Øyvind Torseter

Uitgeverij: Uitgeverij De Harmonie

Oorspronkelijke titel: *Mulegutten*

Vertaling: Laila de Groot en Janna Kolff

Een prentenboek, maar ook een graphic novel en een roadmovie. Øyvind Torseter brengt een woeste reis in beeld met veel verrassende en humoristische ontwikkelingen en husselt meerdere genres door

elkaar. Torseter deed met *Het gat* al iets bijzonders en zet die lijn door. Het is bijna niet te volgen wat hier allemaal gebeurt en dat lijkt ook precies de bedoeling. Het boek is van een uitbundige lawaaierigheid, op het hysterische af. Je blijft lezen en kijken en als je erin wordt meegetrokken, is er geen houden meer aan. Het boek neemt de jeugdige lezer serieus door geen compromissen

te doen: het is groots en veel en dat mag het zijn. Het verhaal wordt op een bijzondere manier verteld: tekst wordt illustratie en illustratie wordt tekst. Alles is mogelijk: wat op de ene plek wordt weggesneden, duikt op de andere plaats weer op. Torseter gebruikt een veelheid aan technieken, maar steeds functioneel. Het verhaal duurt lekker lang en zakt nergens in, telkens gebeurt er weer iets in de illustraties waardoor je opschrikt. Wat fijn dat een illustrator dat gewoon doet en durft en dat een uitgever het nog uitgeeft ook. En tussen al die bijna niet te beschrijven ontwikkelingen door wordt er nog een verhaal voor alle leeftijden verteld ook. Over keuzes maken, over lef en doortastendheid en het zoeken naar geluk. Het is een universeel verhaal voor alle leeftijden.

MET
vlag EN
wimpel
2018

Binnenstebinnen

Illustrator: Arie van 't Riet

Auteur: Jan Paul Schutten

Uitgeverij: Uitgeverij Gottmer

Wat moest de jury hier nou weer mee? Een boek waarin röntgenfoto's van dode dieren als illustratie zijn gebruikt. Na onze eerste verbazing en huiver worden we steeds enthousiaster. De binnenkant van dieren, jawel. Er zijn veel

fotoboeken over de natuur maar door de hier gebruikte röntgentechniek is het mogelijk om letterlijk het binnenste te laten zien. Een sterk concept, uitermate origineel en authentiek. De skeletten werken bijna als de lijnen in een tekening. Dit kan alleen maar op deze manier zijn gedaan en onderscheidt zich daarmee van andere

illustraties. Een goed voorbeeld van een gedurfde vorm waarvoor een creatieve geest is vereist. Vooral omdat Arie van 't Riet meer heeft gedaan dan alleen röntgenfoto's maken. Hij maakte er composities van die heel verrassend uitpakken, vooral door het subtiele kleurgebruik. Die foto's zijn een soort kunstwerken geworden doordat dieren en planten zorgvuldig zijn neergezet. Maar ook de wat meer sec gemaakte foto's bieden een bijzonder informatieve en unieke kijk op het binnenste van plant en dier. Deze manier van illustreren hadden we nog niet gehad en we worden er blij van. Het laat de enorme variëteit aan illustratievormen zien en spoort hopelijk anderen aan om buiten de lijntjes te denken.

En toen De stijl

Illustrator en auteur: Joost Swarte

Uitgeverij: Uitgeverij Leopold

Al op de schutbladen word je door een bekend figuur uit het werk van Joost Swarte de weg gewezen naar de ateliers van De Stijl-kunstenaars. In de ateliers zijn in iedere tekening meerdere werken te zien, overwegend in

de zo herkenbare primaire kleuren. De prenten worden afgewisseld door mini-interviews met de kunstenaars zelf. Het is een heel slimme zet om deze in één kleur weer te geven om zo de aandacht op het beeld links op de spreads te houden. In de tien ateliers is veel te zien en te ontdekken, met grappige details en meerdere

lagen in het beeld, zoals het straatbeeld door de ramen. Kortom, het was een heel goede keuze van het Haags Gemeentemuseum om Joost Swarte te vragen voor een boek over De Stijl. Zoals De Stijl de zichtbare werkelijkheid terugbracht tot primaire kleurvlakken en lijnen, zo is de klare lijn de rode draad in Swartes werk. Joost Swarte zette de beweging neer in heldere, intelligente en informatieve beelden. De illustraties van Swarte herbergen in de ogenschijnlijke eenvoud meerdere lagen en interessante verwijzingen. Eerst kun je ze zelf ontdekken en daarna kun je er achterin het boek meer over lezen. Swarte is in de illustraties ten volle aanwezig met al zijn kennis, humor en stijl. Zoals Ko Verzuu zegt in het boek: "Met eenvoudige middelen komt de fantasie tot leven."

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Informatief

Het Wonderlijke Insectenboek

Illustrator: Medy Oberendorff

Auteur: Bart Rossel

Uitgeverij: Uitgeverij Lannoo

In dit genre zijn de illustraties niet zelden enigszins voorspelbaar – keurige tekeningen van dieren, met alle details. Oberendorff breekt met die wet met een geheel eigen handschrift waarin de wetenschappelijke illustratie een fraaie symbiose aangaat met fantasie. De kever die als een sieraad dient is prachtig weergegeven op een kleurrijk overhemd. Je moet even kijken wat er precies staat, net als bij de raat met larven van de honingbij of de aanval van de Afrikaanse bombardeerkever op de kikker. Het zijn geen eendimensionale uitlegtekeningen maar prenten waarop echt

iets gebeurt, die nopen tot goed kijken. Op deze manier komen al die kriebelige beestjes tot hun recht, ook omdat Oberendorff het combineert met zorgvuldige, anatomische prenten die een nieuw hoofdstuk inleiden. *Het Wonderlijke Insectenboek* is een prachtig kijkboek waarbij insecten dan weer in lijn, dan weer in vrij werk, uiterst gedetailleerd in beeld worden gebracht. Er zijn sterke composities in een stapeling van insecten, maar ook vervreemdende situaties met achtergrondbeeld erbij. Een analytische tekenstijl die juist in de wat meer aangeklede situaties een overtuigend geheel vormt. Op deze manier krijgen informatieve non-fictieprenten een nieuwe laag, zonder dat het afdoet aan de wetenschappelijke waarde. Meer van dit soort speelsheid graag, veel meer!

MET
vlag EN
wimpel
2018

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Postbus 10576
1001 EN Amsterdam

september, 2018